

SPORT MAKTABLARI FAOLIYATINI SAMARALI BOSHQARISH USULLARI VA UNING DIAGNOSTIKASI

Mansurova Gulida Xonazarovna

Oriental Universiteti magistr talabasi

mansurovagulida40@gmail.ru

***Annotatsiya.** Mazkur maqola Sport maktablarini boshqarish usullari va ulardan samarali foydalanish hamda ularni boshqaruv faoliyatida qo'llash haqida tushuntirishlar berib o'tadi.*

***Annotation.** This article will explain the methods of managing sport schools and the usage of them in management process.*

***Key words:** Boshqaruv usullari, Menejment, prinsip, jismoniy madaniyat, sport qo'mitalari.*

Respublika prezidenti farmonlari va hukumat qarorlarini amalga oshirishda so'nggi yillarda boshqaruvchilik yo'llari tubdan o'zgaradi va tobora takomillashadi. Ilg'or va ilmiy asoslangan hamda chetdan o'rganilgan fan, texnika, sanoat, qishloq xo'jaligi jismoniy madaniyat va boshqa sohalarda keng qo'llanilmoqda.

Boshqaruv usullari vositasida iqtisodiy jarayonlarga va ishlab chiqarish qatnashchilariga moddiy, moliyaviy, energiya, mehnat resurslarini imkoni boricha kam sarf qilib yuqori natijalarga erishish maqsadida ta'sir etiladi. Ishlab chiqarish samaradorligi ko'p jihatdan boshqaruv usullari mukammalligi va to'g'ri shakllanganligi bilan uzviy bogliqdir.

Boshqaruv usullari boshqaruv fanida muhim o'rinni egallab, boshqaruv qonun va tamoyillari bilan uzviy bogliqdir. Mehnat jamoasiga ta'sir etish usullari orasida boshqaruv mexanizmi uchun bozor iqtisodiyoti sharoitida boshqaruv obyektiv qonunlari talablariga muvofiq keluvchilarigina eng maqbul va maqsadga muvofiq

deb hisoblanadi. Buning mohiyati shundaki, boshqaruv usullari bozor iqtisodiyotiga mansub qonunlar tizimi bilan uzviy bogliqdir.

Boshqarish usullari obyektiv tarzda ishlab chiqarish yoki xizmat ko'rsatish jarayonidagi mavjud munosabatlardan kelib chiqadi. Funktsional tizim - osti obyektlarini boshqarish usuli boshqariladigan obyektning tuzilishi bilan bog'liq bo'lib, uning tarkibidagi bo'limlarni boshqarishga qo'llaniladigan o'ziga xos usullarni o'z ichiga oladi. Menejment boshqaruvida ishlab chiqarishning funktsional ta'minoti asosida shakllangan tizim osti bo'limlar o'ziga xos funktsiyalarni bajaradi. Demak, menejment faoliyatida uning barcha kategoriyalari (qonunlar, prinsiplar, funktsiyalar, texnologiyalar, tizimlar va ishlab chiqarish jarayonining funktsional yo'nalishlari) har doim bir-birlari bilan bog'liq holda bo'lib, umumiy maqsadga xizmat qiladilar.

Jismoniy tarbiya va sport menejmentining boshqaruv tizimlari, tizim osti bo'limlari ham o'z faoliyatlarida mavjud barcha kategoriyalardan har doim bir-birlari bilan bog'liq holda umumiy maqsadga xizmat qiladilar.

Jismoniy madaniyat va sport maktablarini harakatini boshqarish tizimida idoraviy-tashkiliy, iqtisodiy, huquqiy, xo'jalik shuningdek, g'oyaviy va axloqiy ta'sir etuvchi usullar qo'llaniladi. Ular ham o'z navbatida bir necha turga bo'linadi¹.

Idoraviy tashkilotchilik uslubi. Jismoniy madaniyat harakatining barcha tarmoqlariga mansubdir.

Idoraviy-tashkiliy uslubga quyidagilar kiradi:

1. Tashkiliy-farmoyish berish.
2. Tashkiliy-birlashtirish.
3. Tashkiliy-yo'l-yo'riq ko'rsatish.
4. Tashkiliy-farmoyish texnik ta'minot. Xo'jalik va h.k.

Tashkiliy- farmoyish berish uslubiy jismoniy madaniyat harakatida vaqtincha boshqaruv tashkiloti vazifasini bajaradi. Masalan, vaqtinchalik komissiya, hakamlar

¹Nurmuxamedov K.I., Jismoniy tarbiya va sportning ijtimoiy-iqtisodiy muammolari, o'quv qo'llanma, T., O'zDJTI nashriyoti, 1991.

jamoasi va h.k. Bunday komissiyalar sport qo‘mitalarida KSJ kengashlari, quyi jamoalar, sport bazalari va boshqa tashkilotlarda tuziladi.

Komssiyalarning vazifasi zarur bo‘lgan barcha ishlarni tezda amalga oshirishdan iboratdir.

Tashkiliy-instruktiv (yo‘l-yo‘riq berish) usuli (yo‘li) jismoniy madaniyat maktablarida turli ma’lumotga ixtisosga ega bo‘lgan va yoshi, ish staji jihatdan har xil kishilarga ishlaydi. Shu tufayli ularga vaqti-vaqti bilan yuqori tashkilotlar tomonidan instruktaj berib boriladi. Bu usul barcha tarmoqlar, jamoalarda ish uslubining yagona talab asosida yuritiladi .

Tashkiliy birlashtiruvchi (koordinatsion) usuli jismoniy madaniyat va sport ishlari ko‘pgina idoralar, tashkilotlar, jamoalar, turli o‘quv yurtlarida olib boriladi. Shunga qaramasdan, unga rahbarlik qilishda yagona talab birlashtiruvchi usullar asosida ish olib boriladi. Barcha sohalardagi jismoniy madaniyat harakatini bir usulda boshqarish faoliyatini bu usul izga solib turadi. Bunga sport qo‘mitasi rahbarlik ishini olib boradi.

Jismoniy madaniyat harakatini boshqarishda barcha davlat va jamoat tashkilotlari yuqoridagi usullarga to‘la amal qilish bilan birgalikda o‘z idoralarida barcha hujjatlarni tutish, ularni talabdagidek texnik jihatdan yuritishlari lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Акрамов Р. С верой в искренний футбол. Т.: «Янги аср авлоди», 2012.
2. Axmatov M.S. Uzluksiz ta’lim tizimida ommaviy sport sog‘lomlashtirish ishlarini samarali boshqarish. T., 2005.
3. Yarashev K.D. Jismoniy tarbiya va sportni boshqarish. T., Abu
4. Ali ibn Sino, 2002. O‘R O‘O‘ MTV. Maktab, akademik litsey, kasbhunar kollejlari ga jismoniy tarbiya o‘qituvchilarini tayyorlash muammolari (ilmiy-nazariy anjuman to‘plami). T., TDPU, 2013.